

Különlenyomat

Eleven Márk

**Óshonos észak-amerikai szélsőjobboldal-sorozat I. rész:
Fehér felsőbbrendű börtönbandák és bűnözői csoportok**

Felderítő Szemle

XVIII. évf., 4. szám, pp. 135-166.

**KATONAI NEMZETBIZTONSÁGI
SZOLGÁLAT**

XVIII. évfolyam

4. szám

FELDERÍTŐ SZEMLE

ALAPÍTVÁ: 2002

BUDAPEST
2019

Bevezetés

Az Amerikai Egyesült Államok börtönei méltán világhírűek erőszakos belső kultúrájukról, évente több ezer ilyen incidens történik az intézetekben. Ennek fő kiinduló oka az etnikai összetételben és az ebből eredő éles belső határvonalakban keresendő, amelyben jelentős változás az 1960-as években állt be, amikor is az államigazgatás átszervezte a szövetségi börtönstruktúrát és a faji alapú, szegregált elhelyezést elkezdte felváltani egységes vagy „deszegeregált” elhelyezés. Így az USA börtöneiben az elsődleges csoportképzési tényező, úgyszólván az „első íratlan szabály”, a bőrszín lett, amelyet nem írhat felül semmilyen más tényező. A bekerülőknek manapság már elemi érdeke fűződik hozzá, hogy minél gyorsabban találják meg a megfelelő referenciacsoportot és valakihez társuljanak, akkor is, ha korábban nem voltak valamilyen utcai banda tagjai.

Ezek közül a benti csoportosulások közül a történetileg legfiatalabbnak tekinthető talán meglepő módon a fehérbőrű eliteltéké lett. Az *Árja Testvériség* (*Aryan Brotherhood*) nevű szervezet az egyetlen olyan, a börtön falai közül működésnek induló társulás, amely az afro-amerikai és latin-bandákhoz képest mélyebb ideológiai elemeket is vegyített a falakon belüli erőszakkal és utcai bűnözői tevékenységgel. Az AB eredetét kutatva a szélsőjobbboldaliság kétségkívül motoros bandákkal kapcsolatos gyökerekre tekint vissza, valamint az 1960-as években, az utcákon tevékenykedő afro-amerikai és latin-bandák számának jelentős növekedésével is magyarázható, mindenesetre több elítélt elmondása szerint, manapság már nem a fehér a hatalom a lényeg, hanem, lévén, hogy bünszervezetről van szó, egyértelműen a profit és a tekintély. További érdekesség még, hogy a fehér felsőbbrendű bandák leghírhedtebb képviselője a többi bandával ellentétben nem az utcán, hanem a börtönök falain belül alapozta meg véres történetét és onnan indult utcai terjeszkedésnek. A tanulmány során ezen fehér felsőbbrendű bandák karakteres tulajdonságai (szimbólumok, tevékenység, struktúra) és néhány jelentősebb, összefüggő bünszervezet kerül bemutatásra.

Árja Testvériség, az alapszervezet

A fehér felsőbbrendűség eszmeiségében szerveződő börtön és utcai-bandák története a legjelentősebb csoport, az *Árja Testvériség* (AB, *The brand*, *Alice Baker*, *One-Two*, „*A banda*”) 1964-es megalapításával vette kezdetét. A témát részletesebben vizsgálók között egyetértés tapasztalható abban, hogy az AB a Kalifornia állambeli *San Quentin Állami Börtönben* jött létre, de más szakértők szerint a *Folsom Állami Börtön* is kulcsszerepet játszhatott ebben. Az AB esete meglehetősen érdekes, ugyanakkor sajátos fejlődési út a múlt század amerikai bandáinak történetében, ugyanis egyrészt látható az, hogy a szélsőjobbboldali ideológiákkal összefüggő bűnözői bandák a börtön falai közül hódították meg az utcákat, másrészt igazán az AB létrehozásának következménye, hogy az amúgy is etnikailag rendkívül éles határokkal működő börtönkultúrában (ahol a bentlakók első törvénye az, hogy más bőrszínűek nem keverednek egymással) a fehér-amerikaiak végre valamilyen (nagyjából) egységes közösségé szerveződtek a börtönök falain belül.

Az Árja Testvériség bebörtönzött tagjai a szervezet fénykorában, az 1980-as években

„profilváltás” ezen bandák körében és a törvénytől kívüli motorosok, akik eddig a közösség, az életérzés, a szabadság és hasonló értékek alapján szerveződtek (úgynevezett purista irányzat), ekkora már jelentős (több esetben nemzetközi) szervezettbűnözői csoportosulásokká alakultak át (úgynevezett radikális irányzat). Így már talán jóval logikusabbnak tűnhet az a döntés, hogy az AB alapítói miért kezdtek el hosszabb távra szóló, hierarchikus szervezetben gondolkodni. Hiszen, míg az 1940-es években egy motorost néhány nap vagy hét elzárásra ítélhettek valamilyen közlekedési kihágásért vagy kisebb garázdaságért, az 1960-as, 1970-es években már komoly, gyakran kegyetlenül véres hatalmi harcok folytak az egyes rivalizáló motoros bandák között a területért. Következésképpen, a kiterjedt, hierarchikusan szervezett tömeges elkövetési magatartásból adódóan egyre nagyobb számba kerültek be a motorosok olyan bűncselekményekért, mint gyilkosságok, erőszakos bűncselekmények, prostitúció, kábítószer- és fegyverkereskedelem, pénzmosás stb. A bűncselekmények súlya miatt a *büntetések időtartama is értelemszerűen jóval hosszabb lett*, a szervezett bűnözésért *elítelt személyek száma* pedig az 1900-as évek első évtizedeinek jól ismert, „Al” Capone-val és a prohibícióval fémjelzett maffiavilága után ismét *szignifikáns növekedésnek indult*. Ebben a folyamatban, vagyis a tömeges bünszervezetekkel kapcsolatos bebörtönzésekben kiemelt szerepet játszott és új lendületet adott az 1970-es években az *amerikai-olasz maffia* (vagy másként La Cosa Nostra) ugyancsak „elharapózott” tevékenysége, amelyre válaszul az amerikai szövetségi igazságszolgáltatás kidolgozta a máig hatályos *R.I.C.O. Act-et (Racketeer Influenced and Corrupt Organisations Act)*, amelyet Richard Nixon elnök ellenjegyzett 1970. október 15-én.²

¹ FEDERAL BUREAU OF INVESTIGATION: Aryan Brotherhood. Freedom of Information and Privacy Acts Section Sheet, Declassified File Nr. 183-7396, 2000. p. 7.

² A szövetségi bűnüldöző szervek szakemberei között csak egyszerűen „rico”-nak becézett törvény célzottan olyan területeket szabályoz, amelyek a *szervezett bűnözéshez* (Racketeering) kötődnek és a jogalkotó kifejezetten a nagykiterjedésű szervezetek semlegesítésére alakította a ki a szabályozást. A jogi konstrukció többek között, gyilkosságról, zsarolásról, lopásról, sikkasztásról, szerencsejátékról, hűtlen kezelésről pénzmosásról, korrupcióról, kábítószer-, fegyver-, emberkereskedelemtől, prostitúcióról és terrorizmusról egyaránt. A „törvéncsomag” széles spektrumának következtében a bűnüldöző szervezeteknek lehetősége nyílt az utcákról tömegesen a börtönbe küldeni a különböző bünszervezetek tagjait, azzal a nem titkolt szándékkal, hogy óriási vákuumokat teremtsen azokon belül, ha egyszerre több szintet is felszámolnak vele a hierarchiában. A RICO-nak ma, közel hetven év után is kiemelt jelentősége van az olyan szervezetek kapcsán, mint a motoros bandák vagy a fehér felsőbbrendű utcai bandák, mint az Árja Testvériség, mivel ezen utóbbi szervezet nagyon sokáig szoros kapcsolatot ápolott a Cosa Nostra-val a börtönök falain belül és kívül is, ma pedig az AB és a hasonló Fehér Felsőbbrendű börtön- és utcai bünszervezetek a latin utcai bandákkal mutatnak szélesebb körű összefonódást. A 9/11 eseményeire válaszul hozott *USA PATRIOT Act-el (Uniting and Strengthening America by Providing Appropriate Tools Required to*

Ha már szó esett a törvényen kívüli motorosbandák kulcsszerepéről az AB eredetében, az sem elhanyagolható szempont ezen utcai bandák vizsgálatánál, hogy az 1960-as években és a 1970-es évek elején számos új, nem fehér motoros banda alakult, szigorú etnikai szabályok szerint, amelyekből több még ma is működik. Ennek következtében tehát a „szín” szerinti csoportosulás ebben a kriminális szubkultúrában is megjelent, de ezzel egyidőben a motorosokon kívüli utcai bandakultúra etnikai összetétele is elkezdett diverzifikálódni: ekkor jelentek meg az olyan bandák, mint a latin *Nuestra Familia* és a *Mexikói Maffia*, vagy az afro-amerikai *Fekete Gerillák Családja* (*Black Guerilla Family*).³ Ez a négyes sokáig meghatározó maradt a börtönfalakon belül is: míg az AB és a *Mexikói Maffia* egymással szöveteztek a „hatás-ellenhatás” jegyében ellenségük, a *Nuestra* és a *Fekete Gerillák* szövetsége lett.⁴ Viszont annak érdekében, hogy ne csak a kriminális csoportosulások szemszögéből vizsgálódjunk, hanem jóval átfogóbban lássuk az 1970-es évek társadalmi folyamatait, mindenképpen fontos megemlíteni, hogy az etnikai feszültség ebben az időszakban összefoglalóan, a gyökerekig jelen volt a társadalomban: ez az időszak volt az *afro-amerikai polgárjogi mozgalom* „aranykora”. *Malcom X*, *Marthin Luther King*, a *Fekete Párducok*, a *New Left* és más különböző *amerikai szélsőbaloldali kommunista* pártok, továbbá nem utolsósorban – hogy a másik oldalról is szóljunk – a hírhedt fajvédő csoport, a *Klu Klux Klán* (KKK) *harmadik felvirágzása* fémjelzi e korszakot. Ekkor a Klán lovagjai számos súlyos terrorcselekményt követtek el a nem-fehér amerikai állampolgárok ellen, tovább „öregbítve” ezzel amúgy is félelmetes hírnevüket.

Visszatérve az AB-hez, a banda tehát Kalifornia szövetségi állam büntetésvégrehajtási intézeteiből indult ki, viszont mára már jelen van az USA államainak több, mint a felében. Az AB a börtönben született, de egy bizonyos idő múlva – szükségszerűen - az elítéltek szabadulásának köszönhetően az utcán is elkezdett megjelenni, mindazonáltal az AB, mint fehér felsőbbrendű bűnözői alapszervezet tevékenységének jelentőségét legfőképpen a *falakon belül kell keresni*, ugyanis a kulcsfontosságú döntéseket és a főbb irányvonalakat a falakon belül, a hosszabb büntetésüket töltő tapasztaltabb elítéltek hozzák és határozzák meg, akár több ezer kilométeres távolságokról, az intézetek között. A külvilág felé a kapcsolatot a lojális, a falakon belül „átpolitizált” fiatalabb tagok jelentik, illetve más fehér felsőbbrendű bandák tagjai.

A börtönfalakon kívülre terjeszkedés kezdete kifejezetten az 1980-as évek közepére tehető. Ekkora viszonylag „kikristályosodott” a tagokban is, hogy pusztán az erőszakból nem feltétlenül lehet a szervezetet fenntartani és mivel üzleti tevékenység híján függő viszonyba kerülhetnek (pl. kábítószerhasználat miatt) el kell kezdeni a riválisokhoz hasonlóan, magas profitot termelő vállalkozásokba fogni. Egy korábbi magasrangú tag, *John Greschner*

Intercept and Obstruct Terrorism Act of 2001) a Rico is új lendületet kapott, ugyanis a terrorizmus, mint a legerősebb közös pont, olyan széleskörű eszközrendszerrel adott együttesen a hatóságok kezébe, amellyel újfent vehették fel a hatóságok a bűnszervezetek ellen is a harcot mind belföldön, mind pedig külföldön, függetlenül attól, hogy azoknak valamilyen köze volt-e a terrorizmushoz vagy sem. A fókuszpont ebben a 2000-es években egyértelműen átkerült a nemzetközi terrorizmusra, viszont a két törvény közötti „metszéspontok” és a hatóságon belüli „széleskörű kapcsolatok” lehetővé tették, hogy a bűnszervezetek ellen is olyan titkosszolgálati operatív módszereket alkalmazzanak bizonyos esetekben, mint a tisztán terrorszervezeteknek számító csoportok ellen. Közérthetőbben, olyan hatósági szervek is bevonásra kerültek egy-egy ügy kapcsán, amelyek nem feltétlenül rendelkeznek teljeskörű belföldi és polgári illetőséggel.

Bővebben a R.I.C.O. Act-ről és annak szervezeten kívülire gyakorolt hatásáról lásd: MICHAEL BENSON: *Criminal Investigations: Organized Crime*. Chelsea House Publishers, 2008. pp. 58-60.

³ NATIONAL CRIMINAL JUSTICE REFERENCE SERVICE: *Prison Gangs in the Community: A Briefing Document for the Board of Corrections*, 1979. p. 12. [a továbbiakban: NCJRS, 1979.]

⁴ NCJRS, 1979. p. 10.

elmondása szerint az AB ekkortájt megjelent a *nagyobb városok* utcáin, de a laboratóriumok és az illegális lerakatok a *gyéren lakottabb, rurális-területeken* és a *külvárosokban* kerültek kialakításra.⁵ Mindeközben párhuzamosan jelentek meg más államok fegyintézeteiben és javítóintézetekben az AB-hez hasonló, azt anyaszervezetnek tekintő csoportosulások, mint az *Aryan Brotherhood of Texas*, az *Aryan Circle*, a *Public Enemy Number One*, vagy az AB utcai „szatellitszervezetének” tartott *Nazi Low Riders*. Az 1980-as, 1990-es évek termékenynek bizonyultak a fehér felsőbbrendű börtön- és utcai bünszervezetek szempontjából, ekkor indult felfutásnak több tucat kisebb-nagyobb szervezet Amerika-szerte.

A 2000-es évekre a fehér felsőbbrendű tagok által a börtön falain belül elkövetett erőszak *rekordmagas szintre emelkedett*, illetve az elítéltek száma is meglehetősen magas volt a bandák sokszorozódásának köszönhetően. Ezekre az eseményekre válaszul 2002. telén a szövetségi rendőrbírók országszerte rajtaütéseket tartottak az AB által fertőzött börtönökben, azzal a céllal, hogy felszámolják annak vezetését. Ezen akció során 30 embert vettek őrizetbe és több tucat vádemelés született. Hiába szeparálták el azonban őket, a kidolgozott terv nem bizonyult sikeresnek, ugyanis a bandatagok több ezer kilométeres távolságból is képesek voltak egymással kommunikálni különböző kódrendszerek, titkosírások, a korrupt börtönszemélyzet, valamint zsarolás és halálos fenyegetések igénybevételeivel. Az áttörést egy volt irányító tag, *Michael Thompson* bandától való elfordulása és hatóságokkal való teljeskörű együttműködése hozta el. Tettében idővel más társai is követték, ezzel pedig életük végéig kivívták maguknak az AB haragját és azt, hogy bármikor véget érhet az életük. A banda belső kommunikációs kifejezésével élve: „belekerültek a kalapba”.

Ideológiai és szervezeti sajátosságok

A fehér felsőbbrendűséggel összefüggő bandák szélsőjobboldali ideológiákhoz való hozzáállása a kezdetektől fogva meglehetősen sajátosan alakult. Hogyha leegyszerűsítve kellene megfogalmazni, mivel bünszervezetekről beszélünk, összességében *az ideológia nem feltétlenül olyan dogmatikusan* jelenik meg náluk, mint például a Klu Klux Klánnál, a Skinhead-eknél, vagy akár a populista és szélsőjobboldali politikai pártoknál, valamint az azokkal összefüggő szervezeteknél, lévén, hogy a hangsúly pár évtizede már az üzleti tevékenységen van. Persze, mindezek mellett valamilyen szinten jelen van, de az előbbi szervezetekhez képest más a célzattal.

Az amerikai börtönkultúra kapcsán, az eddigiekben megemlített információkra való tekintettel, a fő kiindulópontnak és legfőbb csoportkohéziós erőnek talán „leegyszerűsítve” az a gyakori rasszista közhely nevezhető, hogy „*az ember színe a fehér*”. Ez tökéletes mobilizációs erővel bír a toborzás során a fiatal elítéltek körében, akik bekerülnek a börtönbe, gyakran az állam által elárulva érzik magukat és könnyen be lehet hálózni őket azzal egy multiraciális fegyintézetben, hogy tehetnek némi szívességet a fajukért, vagy gyakrabban csak magáért „*Az Úgyért*”. A tanulmány további részében bemutatásra kerülő, többféle szélsőjobboldali nézethez és valláshoz kapcsolódó szimbólumoknak is többé-kevésbe csak annyi jelentésük van, hogy tetoválás formájában felhívják a hovatartozásra a figyelmet, továbbá a viselőjüket büszkeséggel, míg a riválisokat félelemmel tölthetik el. A szervezeten belül még esetlegesen – a katonai rendfokozati jelölésekhez és kitüntetésekhez hasonlóan – jelölhetik a személy múltját, a hierarchiában betöltött szerepét.

⁵ SOUTHERN POVERTY LAW CENTER: *Aryan Prison Gangs - Intelligence Report (Special Issue)*. SPLC, 2014. p. 10. [a továbbiakban: SPLC, 2014.]

Az Árja Testvériség alapfelfogása nagyon egyszerű: „*légy szélsőségesebb, erőszakosabb és mint körülöttes bárki más.*” Ez az elgondolás meglehetősen hasonló a híres angol, még ma is élő elítélthez, Charles Bronson-hoz, aki életcéljának tűzte ki, hogy egy személyben valósítja meg ugyanezt. Viszont hatalmas különbség, hogy az AB ezt sokkal brutálisabban és szervezeten vitte véghez az évtizedek során. A kegyetlenség és a banda által folytatott végtelen háború filozófiája a hűségesküben is tükröződik: a „*vérrel jöttem, vérrel megyek*” (*Blood in, Blood out*) azt jelenti, hogy gyilkolni kell ahhoz, hogy valaki bekerüljön és élete végéig a szervezet tagja legyen, érjen az véget természetesen, más- vagy a szervezet saját tagjának keze által. Az AB (és más szélsőjobboldali szervezetek) tagjai egymásra testvérként tekintenek, magukra, mint a fajukért harcoló katonák, lovagok. A legfontosabb érték a vérrel kivívott becsület és tisztelet. A banda tagjai *törvényen kívüli harcosokként* látják magukat egy ellenséges világban. Ez a hozzáállás egyaránt jellemző a ma is működő *motoros bandákra* és az ugyancsak szélsőjobboddallal összefüggésbe hozható *szövetségi államellenes/szövetségi hatalmat tagadó, önszerveződő milicista mozgalmakra* is.⁶

Bár vannak arra utaló feljegyzések, hogy például az AB tagjainak kötelező olvasmánya a *Mein Kampf*, *Machiavelli*, vagy *Szun Tze* munkái, túlzás lenne azt mondani, hogy ezek a csoportosulások holmi „hobbi politológusok” gyülekezetei,⁷ nem is veszik ezeket a szigorúan. Bár a szélsőjobboldali ideológia önmagában törekszik az alapvető kirekesztésre, a börtönkörülmények „kényszerének” köszönhetően az AB-n belül ez már a kezdetektől sem valósult meg sikeresen. A szervezet egyik leghíresebb vezetője *Tyler Bingham* – aki több tucat ember meggyilkolásában játszott kiemelt szerepet – félig zsidó származású, amit nyíltan hirdetett is: jobb karján Dávidcsillag tetoválás látható, míg a balján horogkereszt. Egy másik példa ugyancsak a már említett, a hatóságokkal együttműködő AB tag, *Michael Thompson* példája, aki maga félig indián származású és elmondása szerint az erőszakra és a börtönben túlélésre való hajlama miatt került be az AB soraiba. Több AB tag is megerősítette, hogy csak azok kerülnek be bizonyítottan a szervezetbe, akik *elég hidegvérűek és elszántak*.

Tyler Bingham, „Melák”

Az ideológia és a szimbólumok kapcsán összefüggésként mindenképpen ki kell emelni, hogy *a törvényen kívüli motorosbandák ruházatán is gyakran látható náci szimbólumok*, kitűzők, felvarrók, vagy akár a védőfelszerelés, a sisakok formájában. Ezek eredete a motorosoknál röviden megfogalmazva nem a szélsőjobboddaliságban keresendő: a motoros bandák e szimbólumokat a társadalmi normák és az állam elleni lázadás egy formájaként használták közvetlenül a II. világháború után. Feltehetően *a fehér (motoros) elítéltek bőrszíne és ezeknek a korábbi „lázádo” relikviáknak a használata, továbbá a börtönök „koncentrációs táborokra” hasonlító jellege, a fehér elítéltek alacsony társadalmi rétegekből való származásából fakadó alacsony műveltségi szint, illetve az 1960-as, 1970-es évek forrongó társadalmi környezete együttesen eredményezte azt, hogy valamilyen „kezdetleges” formában az ideológia, akár csak minimálisan is, de megjelent a fehér elítéltek gondolkodásában,*

⁶ Ilyen például az FBI által jelenleg is az egyik legveszélyesebbnek tartott hazai terrorszervezet a Szuverén Állampolgárok mozgalma (Sovereign Citizen Movement).

⁷ splcenter.org: Aryan Brotherhood: <https://www.splcenter.org/fighting-hate/extremist-files/group/aryan-brotherhood> (utolsó letöltés: 2019.08.29.)

szimbolikájában és külsőségeiben (tetoválások, hajszőkítés, jellemző arcszörzet-viseletek, stb.) egyaránt.

Michael Thompson

Az AB szervezeti felépítése hierarchikus, csúcsán egy „legfelső” vagy „legbelső” körnek nevezett döntéshozó testület áll, vannak középvezetők, alattuk a katonák végül pedig a szervezethez frissen csapódott személyek, akik *prospect*álnak (bizonyítják a hűségüket). Michael Thompson volt az első olyan kulcsfontosságú tag, aki még az 1980-as évek végén, a szervezetből való kiábrándulása miatt a belső körből egyenesen szembefordult a bandával. 2019-ben feltétel nélküli szabadlábra

helyezést javasoltak neki az együttműködése miatt, holott legalább 22 embert ölt meg bizonyíthatóan és több, mint 40 évet töltött börtönben.⁸ A továbbiakban részletezett szervezeteknél is látható lesz majd, hogy ez a fajta „körök” -re épülő hierarchia kimondottan jellemző.

Tevékenység

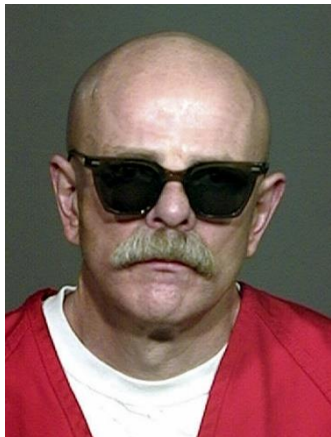
Több alkalommal említésre került, hogy az Árja Testvériség (és más börtönökhöz köthető fehér felsőbbrendű utcai bandák) ma már mind kimondottan profitorientált szervezetek, *többmillió dolláros bevételt tudhatnak magukénak évente*. Az alapítás környékén félelemkeltésre épülő erőszakot, a gyilkosságokat is idővel ennek rendelték alá: az erődemonstrációt és a kollektív védelmet felváltották a hatalmi harcokra és bandák közötti üzleti rivalizálásra épülő célzott gyilkosságok. Michael Thompson a szervezettől való elfordulását, hatóságokkal való együttműködését is azzal indokolta, hogy nem volt elég lelkiismerete ahhoz, hogy üzleti érdekből családtagok, nők és gyerekek meggyilkolására adjon parancsot, illetve, hogy összeálljon rivális bandákkal, mint a Mexikói Maffia⁹ (az AB közismert szövetsége).¹⁰

⁸ mercurynews.com: Former Aryan Brotherhood member, highest ever to drop out, recommended for parole: <https://www.mercurynews.com/2019/05/21/ex-aryan-brotherhood-member-highest-ever-to-drop-out-recommended-for-parole/> (utolsó letöltés: 2019.08.29.)

⁹ LOUIS KONTOS, DAVID C. BROTHERTON: Encyclopedia of Gangs. Greenwood Press, 2008. p. 94. [a továbbiakban: Kontos, Broherton, 2008.]

¹⁰ Gyakorlatilag ezt láthatjuk az 1998-as nagysikerű és közismert, Tony Kaye rendezésében készült *Amerikai História X (American History X)* című filmben is, ahol a főszereplő egy fiatal skinhead, Derek Vinyard (Edward Norton), gyilkosság miatt a börtönbe bekerülve azt tapasztalja, hogy azok a szilárdnak tűnő szélsőjobboldali meggyőződések, amelyeket az utcai közösségében túlhajszolnak, bent nem jelentenek semmit és benti fehér bandatagok kábítószerrel üzletelnek latin-elítéltekkel. Bár próbálja ezekhez az elvekhez tartani magát, később emiatt a többi fehér felsőbbrendű bandatag ellene is fordul, így kikerülve már a fehér felsőbbrendűség ellen fog fellépni az időközben ugyancsak a bandához csapódó kisöccse védelmében.

A fő tevékenység tehát manapság a kábítószerkereskedelem köré összpontosul. Ugyanakkor ennek két oldala van: a befelé, a *börtön falain belül történő csempészetre, illetve az utcai kábítószerterjesztésre, előállításra*. Az előbbi jellemzője, hogy a kínálat elég sokféle, a szintetikus kábítószereken át egészen a természetes eredetű kábítószerekig terjed, de közös jellemző, hogy a falakon belül a termékek ára az utcai ár sokszorosa. Az utóbbi, vagyis az utcai

Barry Mills, „a báró”

kábítószerterjesztés és előállítás markáns, a fehér felsőbbrendű bandákra jellemző ismertetőjegye, hogy *a metamfetamin és annak származékai köré összpontosul*. Az egyik leghíresebb AB vezető, *Barry Mills, a „báró”* iránymutatásai alapján a szervezet egy saját, de facto bankrendszert hozott létre az ebből befolyó pénzek kezelésére. A profit körülbelül 20%-át a legbelső kör által ellenőrzött legális vállalkozásokba fektetik vissza és mosták tisztára. Ilyen jellemző vállalkozások például sztriptíz bárók, motoros szaküzletek. A profit fennmaradó, körülbelül 80%-a folyamatosan mozgó pénz. A motoros vállalkozások azért is érdekesek, mert amellet, hogy összefonódást jelentenek a törvényen kívüli motoros bandákkal, az alkatrészek krómozásához használt cianidot például több alkalommal is hasznosították robbanószer készítésben, illetve a riválisok likvidálására, gyakran kábítószerrel felütve.¹¹

A fehér felsőbbrendű bandák általában (de főleg az AB-val szorosan összefüggők) gyéren lakott, *rurális-térségekben* létesítenek raktárakat, laboratóriumokat. Ezekből *összefüggő előállító-kereskedő hálózatot* tartanak fenn, amelyeket az amerikai hatóságok csak „meth-ring”-eknek neveznek (ha fegyverkereskedelemmel is megvariálják ezeket a hálózatokat „meth-and-gun-ring”-nek nevezik őket). E tevékenységben, illetve a terjesztésben a törvényen kívüli motoros bandák is aktívan részt vesznek,¹² így eredményesebben, kiterjedtebben használják ki a bandák közötti kapcsolatokat.¹³ A metamfetamin annyira jellemző, a fehér felsőbbrendűséghez köthető kábítószer, hogy a bandáknál gyakoriak a *gyémántot ábrázoló tetoválások* is a tagokon, amelyek a kristályt szimbolizálják, a kábítószer kristályos megjelenésére és hazánkban is használatos gúnynevére való tekintettel.

A második legfőbb tevékenység a *gyilkosságokhoz, gyűlöletbűncselekményekhez kapcsolódik*, de ebben az esetben is érdemes a kettőt különválasztani. A 2007-es Szövetségi statisztikákra hivatkozva feljegyezték, hogy bár a börtönökben található AB tagok *alig teszik ki az elítéltek 0,1%-át, mégis ők felelnek az összes fegyintézetben elkövetett gyilkosságok 20%-ért*. Megközelítőleg 20.000 tagot számlál a szervezet, de jelenleg sincsenek biztos információk a pontos számot illetően.¹⁴ Olyannyira erőszakos szervezetről van szó, hogy az olasz-amerikai maffia virágkorában számos alkalommal AB tagokat béreltek fel gyilkosságokra az olaszok a kegyetlenségük és hidegvérük miatt,¹⁵ sőt, amikor *John Gotti-t, a hírhedt maffiavezért* az 1990-

¹¹ SPLC, 2014. p. 10.

¹² ANTI DEFAMATION LEAGUE: Bigots on Bikes: The Growing Link Between White Supremacist and Biker Gangs. ADL, 2011. p. 11. [a továbbiakban: ADL, 2011.]

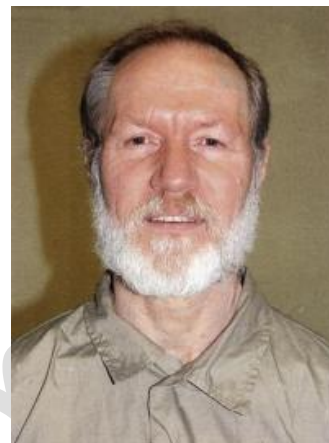
¹³ splcenter.org: Massive California police raid reveals how white supremacist are making bid to control metamphetamine distribution: <https://www.splcenter.org/fighting-hate/intelligence-report/2001/lapd-covert-operation-breaks-drug-gang-linked-white-supremacists> (utolsó letöltés: 2019.08.29.)

¹⁴ SPLC, 2014. p. 8.

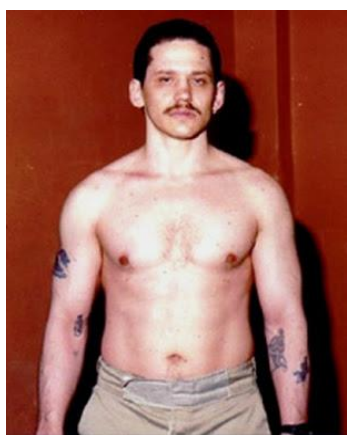
¹⁵ independent.co.uk: Family from hell: the rise of Aryan Brotherhood <https://www.independent.co.uk/news/world/americas/family-from-hell-the-rise-of-the-aryan-brotherhood-8563520.html> (utolsó letöltés: 2019.08.29.)

es években támadás érte az Illinois államban található Marion szövetség fegyintézetben, ugyancsak AB tagokat bérelt fel a saját védelmére.¹⁶

A gyilkosságok persze nem mindig alvilágon belüli természetűek, számos esetben erődemonstrációs jelleggel követtek el ilyeneket, *akár hatósági személyek felé is*. Az AB-hez köthető, többszörösen elítélt gyilkos *Thomas Silverstein* (avagy „borzalmas Tom”) például 1983. október 22-én úgy ölt meg egy fegyőrt, hogy miután kivezették a cellájából, megbilincselte kezét benyújtotta egy másik cellába, ahol a rabtársa kinyitotta a bilincset és egy saját készítésű kést adott a kezébe, majd verekedést szimulálva elvonták az őrk figyelmét. Tettében pár

Thomas Silverstein

Clayton Fountain

AB tag követte, aki ugyanezen taktikával, ugyanezen a helyen szintén megölt egy fegyőrt. Bár

ezeknek a gyilkosságoknak lassan 40 éve, de a közelmúltban is történtek hasonlóan kegyetlen események hatósági személyek ellen, amik jól mutatják az AB-hez hasonló utcai bandák egyáltalán nem riadnak vissza az erőszak efféle formájától sem. 2013. januárjában, a legutóbbi ilyen esetben, a Texasi Árja Testvériség (Aryan Brotherhood of Texas) tagjai agyonlőtték *Mark Hasse*-t, a texasi Kaufman megyei nyomozóügyészség egy munkatársát séta közben, majd két hónapra rá, 2013. márciusában ugyanezen banda három tagja otthonában agyonlőtte a texasi Kaufman megyei kerületi nyomozó ügyészség vezető ügyészét,

Micheal McLelland-ot és *feleségét*. Az eset után több állami tisztviselőt is hatósági őrizet alá helyeztek, illetve olyan átfogó hajtóvadászat indult, amiben részt vett a helyi szervek mellett, az FBI, az ATF és a DEA is.¹⁷

Azt viszont, hogy hogyan „fordul a kocka” és azt, hogy az elvakult hűség sem elég az életben maradáshoz *Curtis Price*, a banda egyik legkegyetlenebb tagjának esete is jól példázza. Price 1983-ban letöltötte a kiszabott büntetését, majd feltételesen szabadlábra került. Viszont, mivel megbízható, hidegvérű gyilkos volt, a belső kör úgy határozott, hogy egy másik AB tag, *Steven Barnes* édesapjával feltétlenül végezni kell, mivel a hatóságok számára kulcsfontosságú információkat szolgáltatott a bandáról. Miután kiszabadult, 1983. február 19-én Price rögtön Barnes apjához ment, akit álmában végzett ki három pisztolylövéssel. Ezután, hogy a nyomokat

¹⁶ eastbaytimes.com:Witness: Aryan Brotherhood plotted to avenge Gotti attack: <https://www.eastbaytimes.com/2006/04/15/witness-aryan-brotherhood-plotted-to-avenge-gotti-attack/> (utolsó letöltés: 2019.08.29.)

¹⁷ dailymail.co.uk: Female prosecutor, 42, works under armed guard at Texas courthouse after fears that her boss, his wife and colleague were shot dead 'in an Aryan Brotherhood vendetta': <https://www.dailymail.co.uk/news/article-2303181/Mike-McLelland-murder-case-Female-prosecutor-42-works-armed-guard-Texas-courthouse.html> (utolsó letöltés: 2019.08.29.)

eltüntesse meglátogatta a nőt, aki segített neki a gyilkos fegyver megszerzésében. Price a nőt brutálisan agyonverte.¹⁸ Curtis Price-t tettéért 1986. július 10-én halálbüntetésre ítélték Humboldt megyében, viszont a büntetést nem a Szövetségi hatóságok, hanem 2006. augusztus 28-án a halálsoron három rabtársa, *David Anthony Breaux, Todd Givens* and *Christopher Poore* hajtotta végre, akik az arcán, a nyakán, és a fején megsebesítve, több késszúrással brutálisan megölték. Price esete azért is élvez kiemelt figyelmet, mert egyes bandatagok szerint, a banda első börtönfalakon kívüli megjelenése is ehhez az incidenshez köthető.

Michael Thompson (sapkában) és Curtis Price (Thompsontól jobbra) AB tagok társaságában az 1980-as években

Az Árja Testvériséghez kapcsolódó, jellemző bűncselekménytípusok közé tartozik még a *prostitúció*, annak felügyelete a börtön falain belül- és kívül egyaránt. Vagyis a börtön falain belül „kitartó” minőségben ők gyakorolnak ellenőrzést a résztvevő fehér elitéltek felett, valamint a börtönfalakon kívül akár a bandához köthető női tagok felett is. Ez a tevékenység a kábítószer terjesztés szempontjából is fontos mozzanat, mivel ezt a kitartottak segítségével is meg lehet valósítani. Ugyanakkor erre lehet alapozni olyan pénzmosásra használt legális vállalkozásokat is, mint a korábban már említett sztriptíz bárók.

Az AB bűnlajstromában gyakran szerepel még a *zsarolás* is, amelyet a banda jellemzően erőszakos hírnevére alapozva viszonylag könnyű kivitelezni. Számos esetben, amikor a börtönökön belül történtek gyilkosságok és véletlenül csak néhány személy (börtönszemélyzet vagy igazságszolgáltatási szerv tagja) látta azokat, a banda olyan nyomtákosan fenyegette meg az érintetteket a következmények részletezésével, hogy az illetékesek nem tanúskodtak, sőt volt, aki szinte azonnal a munkáját is elhagyta emiatt és (több, mint egy évtized után is) mindmáig annyira fél, hogy nem lép ki az ajtón anélkül, hogy előtte körbe nem nézné bentről a háza kinti részeit.

Ezek tehát az AB tevékenységére vonatkozó irányadó bűncselekmények, de mivel a szervezet lassan az túl van az 50. évfordulóján és eddig több ezer tagot számlált, az évtizedek során az egyén szintjéről vizsgálva nyilvánvalóan az erőszakos bűncselekmények olyan széles skáláját valósította meg, amelyek nem szorulnak külön részletezésre.

Jellemző szimbólumok

A fehér felsőbbrendűség jegyében mozgó szerveződések által használt szimbólumok és nyelvi elemek közül számos nemzetközileg elterjedt, hazánkban is viszonylag jól ismerik a szélsőjobboldali csoportok és ezekkel foglalkozó hatósági szervek. A legtöbbnek köze van a skandináv vagy germán pogány mitológiához és a szélsőjobboldali csoportok által idealizált náci Németországhoz, amely gyakorlatilag az előbbi két mitológiai körbe tartozó szimbólumokat¹⁹ emelte be és modernizálta jelrendszerében. Mindemellett viszonylag gyakoriak és ezekkel együtt jól megférnek még kereszténységhez köthető szimbólumok is. További szélsőjobboldali érdekesség (és talán sajátosság) a betűk számokkal való felcserélése, amelyek különböző szókapcsolatok, kifejezések és mondatok kifejezéseit hivatottak

¹⁸ cncpunishment.com: Curtis F. Price: <http://www.cncpunishment.com/forums/showthread.php?867-Curtis-Floyd-Price-California-Death-Row> (utolsó letöltés: 2019.08.29.)

¹⁹ A III. birodalom megszállott „okkultizmusmániájából” kifolyólag.

megjelölni. A szimbólumok között *számos átfedés van* többek között a *törvényen kívüli motoros bandákkal* és a *Klu Klux Klánnal* is,²⁰ viszont az idők során szintén megjelentek olyan más utcai bandákhoz köthető elemek, mint az egyes kézjelek. A továbbiakban a teljesség igénye nélkül, néhány szimbólum kerül rövid bemutatásra. A „*“-al jelölt szimbólumok más, a cikksorozat során szereplő csoportoknál is előfordulnak majd, viszont nem feltétlenül biztos, hogy ugyanazzal a jelentéssel.

12: az ábécé első és második betűje, vagyis „AB”, vagyis Aryan Brotherhood (Árja Testvériség).

13: az ábécé első és harmadik betűje, vagyis „AC” vagyis Aryan Circle (Árja Társaság).

14: a *David Eden Lane* fehér felsőbbrendű író által megfogalmazott „14 szó”, amely szélsőjobboldali jelmondatná vált: „*We must secure the existence of our people and a future for white children*” (Kötelességünk biztosítani a fajunk létezését és a fehér gyermekeink jövőjét). Ez a szám többször is szerepel a 2019. márciusi új-zélandi több tucat halálos áldozattal járó lövöldözés elkövetője, Brenton Tarrant fegyverein is.

18: az ábécé első és nyolcadik betűje, vagyis „AH”, vagyis „Adolf Hitler”. A szélsőjobboldali körökben világszerte elterjedtnek számító, univerzális szimbólum.

88: az ábécé nyolcadik betűje kétszer, „HH”, vagyis „Heil Hitler”. A szélsőjobboldali körökben világszerte szintén elterjedtnek számító, univerzális szimbólum.

100%*: ennek jelentése „100% fehér”, vagyis a személy árja. Ennek kombinált, ugyanakkor szintén gyakori megjelenése a „112”-es szám, melynek jelentése „100% Aryan Brotherhood”.²¹

666* (néha a háromlevelű lóhere egyes levelein): a 666 a „bestia száma” („666 the number of the beast”). Bár más szubkultúrákban is gyakori szimbólum más jelentésekkel, jelen esetben az üzenete az, hogy a viselője egy rendkívül brutális (bestiális), illetve némely esetben, hogy a végsőkéig képes elmenni, „nem fél a pokolra kerülni.”

Kombinált numerikus szimbólumok*: a fentebb említett numerikus jelölések nemcsak önmagukban, hanem összevont formában is előfordulhatnak. Egy világszerte „klasszikusnak” számító jelölés például a „1488”, ami a már említett 14 szó és a Heil Hitler összevont változata. A 16-23, a „W” „P” a „White Power” (fehér hatalom) numerikus átírása. Más forma lehet például a „21-2-12”, ami a például egy floridai börtönbanda, a Members of Unforgiven (Az Irgalmatlanság Tagjai) legfőbb numerikus szimbóluma: a 21. azaz „U”, *Unity* (egység), a 2, azaz a „B”, *Brotherhood* (Testvériség) és a 12. az „L” *Loyalty* (Hűség). Olyan eset is létezik, amikor „két lépcsős” visszafejtésben nyerhető ki a numerikus jelentés. A „318”-as szám a C18 nevezetű, a közelmúltban ugyancsak aktivizálódott terroristaszervezetet jelöli, viszont ennek teljes neve *Combat 18*, amiben a 18 alapvetően a már említett Adolf Hitler

²⁰ ADL, 2011. pp. 4-7.

²¹ A %-os jelölésnek az amerikai szélsőjobboldalhoz kötődő szubkultúrákban kiemelt jelentősége van. Használják a fehér felsőbbrendű bandák, a törvényen kívüli motoros bandák, de még az szövetségi állam ellen szerveződő milíciák is. Az %-jel előtti számok minden egyes csoportnál változnak és olykor mély történelmi gyökerekre tekintenek vissza.

nevét jelöli. A numerikus szimbólumok egyszerű kifejező eszközei egyes szavaknak, kifejezéseknek, anélkül, hogy direkt módon kelljen azokat használni.

Háromlevelű lóhere (gyakran horogkereszttel a közepén, illetve 666 szimbólummal a leveleken): a legfontosabb AB-hez köthető szimbólum. Az eredete az ír motoros alapítókhoz köthető, hiszen a lóhere alapvető ír szimbólum. A három levél a feltételezett három alapító tagot szimbolizálja. Ami jelentős e szimbólummal kapcsolatban, hogy ezt csak az érdemli ki, aki eleget tesz a beavatási kritériumoknak, vagyis legalább egyszer már ölt a bandáért. Ez hasznos lehet a hatóságoknak is, ugyanis ezt a szimbólumot csak így lehet kiérdekelni, következésképpen a viselőjét össze lehet kötni gyilkossági ügyekkel. Talán beszédes *Casper Crowell*, egy korábbi AB tag és a Holy Nation of Odin (Odin Szent Nemzetsége) szekta alapítója és irányítója – aki egyébként jelenleg is az életfogytiglani börtönbüntetését tölti egy speciálisan őrzött fegyintézetben – 2007-ben adott interjúja a National Geographic Chanel tévécsatorna dokumentumfilmjében: „...*Ha valaki, akin lóhere van, bekerül a börtönbe, lehet akár ír is, tőről metszett O'Brian, nagyon sajnáljuk, el kell takarnia. Ebben a közegben csak egyetlen csoport viselheti a lóherét, az pedig az AB...*”

Horogkereszt, vaskereszt, birodalmi sas, SS villámok, „Meine Ehre Heisst Treue” kifejezés*: ezek a (részben katonai) szimbólumok közismert neonáci szimbólumoknak tekinthetők, amelyek egyértelműen a nemzetszocialista Németországra vezethetők vissza, használatuk e csoportok²² kapcsán különösebb magyarázatra nem szorul.

Konföderációs zászló*: közismert amerikai történelmi szimbólum. 1860. és 1861. között 11 déli állam kiáltotta ki a függetlenségét (szecesszió) és lépett szövetségre, legfőképpen azért, hogy megvédje a rabszolgaság intézményét. Ezzel idézték elő az amerikai polgárháborút. A háború alatt a Konföderáció és annak katonai erői sokféle zászlót használtak, de ez a lobogó, az úgynevezett "csata zászló" vált a legismertebbé. Az olyan szervezetek, mint például a Konföderációs Veteránok fiai, a déli örökség jelképévé tették a zászlót, de ez akaratlanul is a rabszolgaság és a fehér felsőbbrendűség erőteljes jelképévé vált a XX. századra a szélsőségesek részéről is, így ennek megítélése mára meglehetősen ellentmondásos. E szimbólumot kizárólag csak kontextusban lehet vizsgálni.

²² E sorozat kapcsán nem, de a cikksorozat következő részeiben egészen más jelentéssel fognak bírni e szimbólumok.

Lovag ábrázolás (Knight): a szélsőjobboldali csoportok tagjai gyakran „lovagként” vagy „katonaként” tekintenek magukra, akik az „ügyért” harcolnak. A lovag ábrázolása gyakran fehér köpenyes kereszteslovag, utalva a fehér hatalomra és a keresztény identitásra. A képen látható kereszteslovag egyértelműen az Árja Testvériséghez kötődik, a pajzsán láthatók az „A” és „B” betűk. A lovagok ábrázolására nincsenek egységes formai szabályok.

X.F.F.X.*: *X Forever Forever X*: a csoport éltető jelszava például: Brotherhood Forever Forever Brothhood (testvériség mindörökké mindörökké testvériség). Ezt szinte minden csoportnál használják. Legalább olyan népszerű „csatakiáltásnak” mondható, mint a „White Power” (fehér hatalom).

Harkály (Woodpecker): bár a szimbólum ugyanaz, az angol szó fordított változata a lényeges, ugyanis a „peckerwood” pejoratív kifejezés a szegény, tanulatlan, vidéki fehérekre, vonatkozik főként az USA déli államaiból. E sajátos, politikai beállítódásra is utaló kifejezés lényeges, hiszen ez különbözteti meg őket a közismertebb, ugyancsak pejoratív értelemben használatos „redneck”-ként (alsóbb munkásosztályból származó vidéki fehér ember), vagy „white trash”-ként (déli szegényebb fehér ember) ismert gyűjtőfogalmaktól. A kifejezés onnan származik, hogy a harkálynak is hosszúkas vörös folt van a fején, akárcsak ezeknek a személyeknek, akik kopaszok, fizikai munkából keresik a kenyerüket, gyakran égnek tehát meg a napon. A peckerwood kifejezés XX. században terjedt el, amikor a szélsőjobboldali kultúra az afro-amerikai polgárjogi mozgalom felélénkülése miatt fellángolt délen. Fehér büszkeséget is jelenthet. A „peckerwood” elnevezést még a nem teljes jogú (associate, prospect) bandatagokra is használják. A *featherwood* a peckerwood női megfelelője.

FAIM (néha a háromlevelű lóherébe beágyazva): „Family Affiliated Irish Maffia” (az ír maffia családjához tartozó), keresztszövetség és a kapcsolat az AB és az Ír Maffia között. Az Árja Testvériségnél kiemelt jelentősége van, főleg azok körében, akik régi tagok, vagy büntetésüket valamilyen kaliforniai intézetben töltötték.

Kelta kereszt/ Napkereszt: az egyik leglényegesebb és legelterjedtebb szimbólumok egyike, bár eredendően nem szélsőjobboldali szimbólumról van szó. Köszönhetően a norvég nácioknak a II. világháború időszakától vált azzá. Eredeti jelentésében a kereszténységhez, valamint az írekhez, az ír büszkeséghez kötődik. A megkülönböztetést az adja, hogyha a kereszt vonalai kilógnak a körből. Ekkor beszélünk kelta kereszttről, amennyiben a körvonalat érintik csak napkereszt. Ha röviden megszákítják a

metszéspontok mentén a körvonalat, a szimbólum szvasztikává alakul át. E jel volt az SS viking hadosztály szimbóluma a II. világháború során.

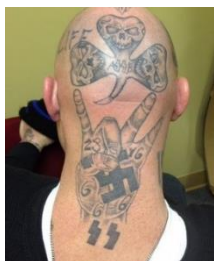
Triskele/háromélű szvasztika/777: a triskele kereszténység előtti pogány szimbólum, amely három, ívelt vagy csuklós szegmensből áll, amelyek egyetlen pontból indulnak ki. A horogkereszt egy másik fajta ábrázolása. Az 1970-es években egy dél-afrikai neonáci szervezet, az Afrikaner Weerstandsbeweging (AWB) használta központi szimbólumként, így ismételten széleskörű népszerűsége tett szert. A fehér büszkeséggel is összefügg.

Odal/Othala rúna: viking eredetű rúna, a pogány odinista vallás szimbóluma. Ma az árja örökség és a fehér büszkeség egyik szimbóluma. Brenton Tarrant fegyverén szintén többször szerepelt.

Valknut (borromean és unicursal ábrázolás): A valknut-szimbólum többnyire temetési díszítőelemekkel együtt látható, de a régen, a pogány vallás idejében a gonosznak vélt szellemek elleni védekezésül vagy reinkarnáció elősegítésére, akár talizmánként is hordhatták. A három, egymásba fonódó, megbonthatatlan egységet alkotó háromszög az északi mitológia világegyetemének három nagy tartományát (a holtak, az élők és az istenek birodalmát), kilenc csúcsa a bennük foglalt kilenc világot jelképezi.

Kézjelek*: a kézjeleket legtöbbször az afro-amerikai és latin-bandáknál szokás látni, de idővel a fehér felsőbbrendű utcai bandák is átvették ezt. Számos kézzel létezik, amely szimbolizálhatja a csoportot, a jelmondatokat, területet, régiót. A képen a Texasi Árja Testvériség kézjele látható tetoválás formájában egy rabosított bandatagon: a középső és a hüvelyujj összefogva, a mutató, a gyűrűs és a kisujj kinyújtva.

Az Árja Testvériségen kívüli jelentősebb fehér felsőbbrendű börtön- és utcai bandák

Aryan Brotherhood of Texas

Az *Aryan Brotherhood of Texas* (ABT; Texasi Árja Testvériség) meglete is jól mutatja, hogy a szélsőjobboldali szervezetek között soha sincs teljes összhang, mindig jelen van a kisebb-nagyobb megosztottság. Ez általánosan igaz a bűnszervezetekre és a politikai szervezetekre egyaránt, világszerte. A texasi AB szervezet ettől függetlenül az állam egyik legnagyobb és legveszélyesebb szervezete. Az ABT-t 1981-ben alapították, majdnem 20 évvel később, mint az alapszervezetet, viszont Texas Állam adminisztrációja nem tudja mindmáig egzakt módon

meghatározni, hogy az ABT milyen módon indult el az államban. Szinte mondhatni, hogy „szükségszerű” volt a texasi szélsőjobboldali bűnöző szervezet létrejötte, hiszen aki ismeri *Texas szövetségi állam elhelyezkedését, demográfiai, etnikai viszonyait, geopolitikai jelentőségét* az láthatja, hogy az egész állam szinte olyan, mint a börtöntársadalom maga: egyaránt vannak fehérek afro-amerikai és latin utcai bandák, motoros bandák, kartellek, államellenes önszerveződő milíciák. Ráadásul az államon belül a fegyvernek, az önvédelemnek, az azokhoz való jognak kiemelt jelentősége van,²³ arról nem is beszélve, hogy a latin-amerikai kábítószer- és embercsempészet, az illegális migráció egyik kiemelt területe és mivel Texas állam történelmi okokból a konföderációs, déli-rabszolgatartó társadalom egyik fő „csakrájának” számít Amerikában, így az ottani fehér személyek egy részében szinte „genetikusan” öröklődik a rasszizmus és az idegengyűlölet.

A földrajzi, szociális és demográfiai tényezők mellett ABT fejlődésében szerepet játszottak az 1980-as években a különböző börtönépítési tenderek is, illetve, hogy a börtön falain belül a különböző etnikai csoportok és részlegek el voltak különítve, továbbá voltak olyan fogvatartottak, akik részt vettek a felügyeleti tevékenységben,²⁴ annak érdekében, hogy a nevelőtisztek és a börtönszemélyzet ne legyen veszélyeztetve. Ezek a speciális elítéltek gyakorlatilag a személyzet „szemeiként és füleiként” funkcionáltak a börtöntársadalmon belül. Az elítélt-fegyőrökön keresztül a börtönszemélyzet jóval hatékonyabban tudta

Az ABT egy másik ábrázolása

kezelné a klikkesedést a börtön falain belül. Ugyanakkor a *Ruiz v. Estelle*²⁵ bírósági döntés véget vetett a texasi börtönkultúra belső öngazgatásának szintén az 1980-as években,²⁶ ezzel pedig a börtöntársadalom deszegregációja, a különálló blokkok integrációja ment végbe a texasi börtönökben is. Ráadásul az újonnan felvett, nagyszámú börtönőr alapvető hátránnyal indult, mivel a benti rabtársadalom tagjaival szemben jóval alacsonyabb tekintélyük, ismeretségük és tapasztaltuk volt. Emiatt egyfajta *elidegenedés* ment végbe, mivel a börtönszemélyzet *kizárólag munkaként fogta fel a hivatását*, amely csak a munkaidő végéig tart, ez pedig *feloldotta a korábbi, jóval közvetlenebb struktúrát*. Ennek a gyökeres mentalitásbeli változásnak köszönhetően már senkinek nem származott igénye a szigorúbb, átfogóbb és hosszabb idejű belső bandákkal kapcsolatos kontrollra, stratégiai vízióra, kizárólag akkor, mikor az események már szélsőséges fordulatokat vettek a falakon belül.²⁷ Átfogó stratégia, egy általános „gyógymód” erre még manapság se létezik, bármelyik államot vizsgáljuk az Egyesült Államokban.

²³ A közelmúltban, akár több tucat ártatlan halálával végződő fegyveres átokfutást jelentős számban Texasban szövetségi államban követték el.

²⁴ Hasonló rendszer még ma is létezik a Dél-Amerikai börtönökben, ahol csak kívülről őrzi a személyzet az objektumot, belül pedig a rabok öngazgatása zajlik.

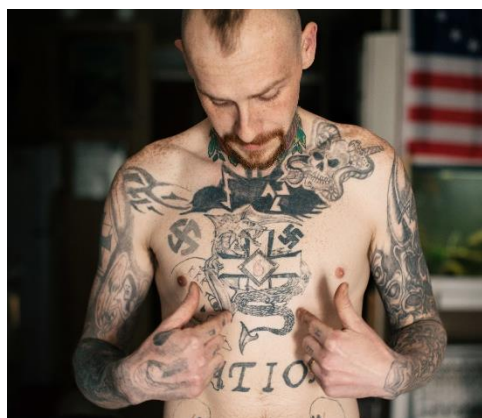
²⁵ casetext.com: Ruiz v. Estelle case: <https://casetext.com/case/ruiz-v-estelle-7> (utolsó letöltés: 2019.08.29.)

²⁶ Ez egyébként viszonylag későn ment végbe Texas államban, hiszen az általános deszegregációs hullám már az 1960-as évektől folyamatban volt az Egyesült Államokban, ahogyan az korábban már említésre került.

²⁷ MARY E. (BETH) PELZ, JAMES W. MARQUART, TERRY PELZ: Right – Wing Extremism in the Texas Prisons: The Rise and Fall of the Aryan Brotherhood of Texas. The Prison Journal, Fall 1991. p. 3. [a továbbiakban: M. PELZ, MARQUART, T. PELZ, 1991.]

Az ABT alakulásával kapcsolatban külön érdekességként említhető még, hogy míg az alapszervezet, az AB motoros gyökerekkel bír és kiemelt szerepet az erőszak játszott a megformálásában, az ABT-ben az 1970-es, 1980-as években *jelentős számban voltak jelen Klu Klux Klán tagok*. Ez magyarázza azt, hogy az ABT szervezetében rövid időn belül szakadás következett be és az ABT-ből,²⁸ amely érezhetőbben a *spiritualitás és ideológiai* irányába indult tovább, kivált a profitorientáltabb, jellemzően inkább utcai fehér felsőbbrendű bűnözői csoport, az Aryan Circle (Árja Társaság). A szervezet kapcsán említésre méltó még, hogy az ABT kapcsolata emiatt szorosabb lett a KKK-val, így *a börtön falain kívüli tevékenység egy részét is a Klán tagjaira lehetett és lehet bízni ma is*.

A KKK-s kereszttagság és a rasszizmus meghatározó volt a banda erőszakos fellángolásában is. 1983-ban az ABT már a Texasi büntetőintézetek falain belül elkövetett

KKK és utcai banda kereszttagság: a mellkas közepén a KKK szimbóluma

gyilkosságok 32%-ért volt felelős, míg 1984-ben – amit egyes szakértők „az ABT terror uralmának” kezdeteként emlegetnek – már 40%-ra emelkedett ugyanez a szám, úgy, hogy az elítélt ABT tagok csak az egész bebörtönzött személyek számának körülbelül 37-40%-át tették ki állami szinten.²⁹ A bandára a brutális nagy számú és gyakran elhanyagolható okok miatt elkövetett gyilkosság miatt idővel a „mad dog” (őrült kutya) jelző is ráragadt a falakon belül, ugyanakkor az egyik korábbi irányító ABT tag ezt úgy fogalmazta meg egyszerűen egyik rabtársának írt levélben, hogy „terjeszkedünk, mint a rák”.

A banda szervezeti felépítése az AB-hoz hasonlóan hierarchikus, ugyanakkor, mivel Texas állam a fő területük, a vezetési struktúra eltérő: az úgynevezett „*irányító bizottság*” (*Steering Committee*), vagy „*a kerék*” (*The Wheel*) öt „*tábornokból*” áll, akik Texas szövetségi állam öt régiójáért felelősek. Ők azok, akik koordinálják a bűnözői tevékenységet, valamint a bandán belül indított, olykor mérhetetlenül brutális megtorló akciókat.³⁰

A tagságról pontos belső statisztikák publikusan nem állnak rendelkezésre, ugyanakkor az ATF becslése szerint megközelítőleg 2600 ABT tag volt 2012-ben összesen 180 texasi vagy más állambeli fegyintézetben és megközelítőleg 1000 bandatag mozgott az utcákon szabadlábán.

A 2008-tól 2014-ig tartó időszakban a szövetségi hatóságok, az ATF, a DEA és az FBI a helyi hatóságokkal együttműködve jelentős lépéseket tettek annak érdekében, hogy felszámolják Texas államban a szervezetet. A hat évig tartó intenzív periódus alatt rekordmagas, 73 vádemelés született, 6 életfogytiglani büntetést és összesen 900 év börtönt szabtak ki az érintetteknek,³¹ de az itt végrehajtott intézkedéseknek még ma is tömegesen vannak

²⁸ A Klu Klux Klán, egy szélsőjobboldali, precízebben fogalmazva *fehér fajvédő szektának* tekinthető, amely nagyon sok kvázi keresztény és spirituális elemet is felvonultat, hangsúlyozva a tagok keresztény identitását, a keresztény vallás kizárólagosságát. Ez az identitás nem feltétlenül homogén még ma sem, de a rasszizmus és az idegengyűlölet kiemelt szerepet játszik mindegyikben.

²⁹ M. PELZ, MARQUART, T. PELZ, 1991. p. 7.

³⁰ splcenter.org: Aryan Brotherhood of Texas: <https://www.splcenter.org/fighting-hate/extremist-files/group/aryan-brotherhood-texas> (utolsó letöltés: 2019.08.29.)

³¹ atf.gov: Shutting Down the Aryan Brotherhood: <https://www.atf.gov/news/shutting-down-aryan-brotherhood-texas> (utolsó letöltés: 2019.08.29.)

folymányai. A 2018-ban Texas államban megtalálható bandákra vonatkozóan az ABT még jelenleg is Tier-2 besorolású,³² ami az ottani viszonyokhoz mérten *jelentős fenyegetésnek* mondható.

A Texas államban található nagyterjedésű *rustális területek, valamint a vidéki szegénység mértéke kiválóan kedvez a texasi AB tevékenységének*, amely az *erőszakos bűncselekmények mellett „meth-and-gun-ring”-ekben tevékenykedik és prostitúciós hálózatokat is fenntart*, illetve üzletel más olyan helyi, nem fehér bandákkal,

a helyi *motoros bandákon kívül*, mint a *Crips, a Bloods, a Latin Kings, a Barrio Azteca, az MS-13*, vagy a jelenleg legkiterjedtebb és legveszélyesebb bandának mondható *Tango Blast* és a *Tango Clique*-ek.³³ 2017-ben több olyan esetet térképeztek fel, amelyekből kiderült, hogy az *ABT kábítószer futárként és viszonteladóként* járt el latin-bandák megbízásából. Ugyanebben az évben több államban nőtt az ABT bűnözési fenyegetése, paradox módon a hatóság által végrehajtott rendészeti intézkedések köszönhetően, amelyek eredményeként az ABT tagjai egyre jobban szétszóródtak a szövetségi börtönök között és a hatóságok ezzel akaratlanul elősegítették egy szélesebb (bár nem feltétlenül nagyobb) ABT hálózat létrehozását. A hatósági jelentések és az incidensek jelenlegi állása is azt tükrözik vissza, hogy az ABT egyre intenzívebb kölcsönhatásban áll azokkal a bandákkal, amelyek jellemzően nem Texas államban működnek.³⁴ Ehhez az államban található, szintén fehér felsőbbrendű bűnözői csoport, az Aryan Circle újonnan ismét a segítségére van. A déli-határ mentén stratégiai okokból nem aktív a szervezet, mert súlyos és végzetes érdekösszeférhetlenség jönne létre a mexikói bandákkal.

Legutóbb az ABT 2018-ban hallatott magáról, amikor *Michael Lynn Rogers*, egy magasragú tag két társával együtt megkínzott, megölt és elégetett egy 34 éves latin-származású férfit, aki 600 dollárral (kb. 180.000 Ft) tartozott neki. Tettéért életfogytiglani börtönre ítélték a lehetséges szabadlábra helyezés kizárásával.³⁵ Ez az eset talán kiválóan példázza milyen egy üzleti és ideológiai okokból elkövetett, a fehér felsőbbrendű utcai bandákhoz kötődő erőszakos bűncselekmény.

A bandákhoz kötődő női tagok is aktívan kiveszik a részüket a metamfetamin-kereskedelemben, gyakran a prostitúció mellett

³² Az évente megjelenő texasi bűnözői csoportokat összesítő *Texas Gang Threat Assesment* kiadvány mindamelllett, hogy részletesen térképen ábrázolja a bandák aktivitását az államon belül, Tier 1-4-es skálán rangsorolja azokat a veszélyességük alapján. E skála szerint a Tier 1-es szint a legveszélyesebb.

³³ U.o.

³⁴ TEXAS DEPARTMENT OF PUBLIC SAFETY: Texas Gang Threat Assesment 2018. (Unclassified). Intelligence & Counterterrorism Division, Texas Department of Public Safety, 2018. p. 48.

³⁵ dallasnews.com: Aryan leader 'Texas Mike' gets life in prison for power-drill torture killing over \$600 debt: <https://www.dallasnews.com/news/courts/2018/06/08/aryan-leader-texas-mike-gets-life-in-prison-for-power-drill-torture-killing-over-600-debt/> (utolsó letöltés: 2019.08.29.)

Aryan Circle

Az *Aryan Circle* (AC; Árja Társaság) ugyancsak Texas állam büntetőintézetéből indult ki, megalakítása *Mark „Cowboy” Gaspard*-hoz kötődik. Az ABT-ből kivált csoportosulás, amely fő területként ugyancsak Texas államban tevékenykedik, az 1980-as években inkább az ideológia és a vallás irányába tolódott el, gyakran a bűnözői tevékenységek rovására, amely belső konfliktust eredményezett³⁶ és az ABT-ből való kiválását eredményezte. Az AC a kezdetektől profitorientáltabb jellege miatt ezen a vonalon tevékenykedett tovább, ellensúlyozva ezzel az ugyancsak jelentősnek számító afro-amerikai és latin utcai bandákat. Az AC nem mellesleg a szétválás után valamilyen szinten az ABT egyik riválisává lépett elő, de ezt az utóbbi években tompította, hogy a kiterjedt hatósági intézkedések miatt újra össze kellett fogniuk. Az összetételét tekintve *ex-ABT* tagok és olyan személyek alkotják, akikről *valamiért megtagadták a belépés lehetőségét* az ABT-be, de természetesen nagy számban jelen vannak az alsóbb társadalmi osztályba tartozó fehérek is.

A banda az 1990-es évektől indult igazán terjeszkedésnek, a 2000-es évek felé, lett Texas szövetségi állam második legnagyobb fehér felsőbbrendű bűnözői csoportja. 2008. környékén körülbelül 1500 fő körül mozgott a tagok száma, ezekből pedig 700 és 800 közé voltak tehetők a börtönök falain belül megtalálható tagok. A 2014-es évben az AC, bár szerepel az állam bandákat összesítő dokumentumában, de nem került besorolásra a Tier 1-2 fenyegetések közé az ABT-vel ellentétben, 2018-ban viszont már igen, jelenleg is Tier 2. Az AC mára nem csak Texas államban van jelen, hanem olyan közeli államokban is, mint *Oklahoma, Arkansas, Louisiana*, de egyes információk szerint *Montana, New Jersey, Tennessee, Indiana* és *Michigan* szövetségi államban is vannak kisebb csoportok. A banda által elkövetett jellemző bűncselekmények közé tartozik, *a kábítószer előállítás (fő profilként a metamfetamin és származékai), a kábítószer kereskedelem az utcán és a csempészet a börtönökbe, a rablás, zsarolás, fegyverkereskedelem, prostitúció, emberrablás, gyilkosságok és az erős felindulásból elkövetett gyűlöletbűncselekmények* is. A börtön falain belül ugyanúgy védelmet kínálva toborozzák a fehér elitélteket, mint az AB, vagy az ABT. A területi elhelyezkedését tekintve az AC főként a *vidéki és külvárosi régiókban* koncentrálódik.

³⁶ Hasonló belső folyamat zajlott le a Public Enemy Number One csoportban is.

Sajátos szabályokkal és belső szabályzatrendszerrel, afféle belső „alkotmánnyal” rendelkezik a tagok számára. Emellett a struktúrája és hálózata is egyediséget mutat. Magát a hálózatot 6 „branch”-re (ágazat) lehet osztani, amelyből: 1. *Texas állam büntetőintézetei*, 2. *Szövetségi büntetőintézetek*, 3. *Más állami büntetőintézetek*, 4. *Nemzetközi tagok*, 5. *Motoros bandák*, 6. *Börtönön kívüli (Free world) területek (államokon belül, régiókra felosztva)*. A vertikális struktúra ehhez igazodik: minden branch-nek – amellett, hogy az alsóbb szinteken sajátos elrendezésük van – van úgynevezett „middle board”-ja (középső bizottság). A middle board-ok felelősek az alacsonyabb szinteken levő bandatagok tevékenységének a koordinálásáért, a csúcsszerv, az öt tagú „upper board” (felső bizottság, AC szlengben: „Ugly Boys” vagyis csúnya fiúk) iránymutatásai és utasításai szerint. Az upper board struktúrájában a motoros bandákéhoz hasonló tisztségek, az *elnök*, az *alelnök*, az *igazgatási elnök* és két másik *delegált* foglal helyet. Ezeket a middle board-okból választják. Az AC egy másik nagyon fontos szerve a „Center ring” (központi kör, AC szlengben: „Crazy Folks” vagyis őrült emberek), amely afféle *közgyűlésnek* tekinthető, a tagokat szintén mind a middle board-okból delegálják. További lényeges szervezeti elem a „Task Force”. Ez egyfajta végrehajtó különítmény, melynek tevékenysége kifelé és befelé egyaránt irányul: *a bandán belül rendfenntartó* szerep jut nekik, míg *a bandán kívül gyilkosságokat, emberrablásokat* hajtanak végre. Az szervezetten belüli rendfenntartó elem nem számít egyedinek a szélsőjobbaldali csoportoknál, szintén a motoros bandák már az 1960-as évek óta alkalmazzák ezt.³⁷ A banda egyik központi szimbóluma *a gyémánt*, mely összefügg a fehér tisztasággal és a korábban már említett okok miatt a metamfetaminnal. A metamfetamint nem csak árusítják, a banda körein belül is magas a felhasználók aránya. Emiatt az AC-n belül 2005-ben kénytelenek voltak életbe léptetni *egyfajta drogellenes politikát (No Dope Policy)*, ami természetesen ellenőrizhetetlenségéből adódóan nem volt sikeres. 2008-ban újra iniciálták ezt a politikát, mondván, hogy „*a legtöbb bandatag közülük pont a kábítószer miatt megy a börtönbe*”. Az AC bizonyítottan szorosabb kapcsolatban áll a *White Knights*-al (Fehér Lovagok) és a *Klu Klux Klánnal* is, mindamellett, hogy az ABT-hez hasonlóan közös üzleti tevékenységet folytat az afro-amerikai és latin-bandák egy részével, gyakran viszonteladói és szállítói minőségben.

A hatóságok által lefoglalt, a bandához köthető fegyverek, metamfetamin, készpénz és egyéb

³⁷ US DISTRICT COURT, EASTERN DISTRICT OF MISSOURI, EASTERN DIVISION: Indictment No. 4:18CR00899 RLW/PLC: General Allegations The Racketeering Enterprise: The Aryan Circle. Filed: October 31, 2018. pp. 2-7.

Nazi Low Riders

A *Nazi Low Riders* avagy másként *The Ride* (NLR; Náci Lowriderek) az AB-hez szorosan kötődő banda. A szervezet az AB céljainak megfelelően, *John Stinson* által létrehozott utódszervezet, melynek fő célja az AB üzleti érdekeinek képviselte az utcán. Az NLR egyesek szerint az 1970-es évek végén jött létre a Kalifornia állambeli *prestoni* és *chinois* fiatalkorú javítóintézetek falai között elhelyezett szélsőjobbaldali fiatal skinhead-ek között, de egy másik elmélet szerint a szervezet az 1980-as években jött létre,³⁸ amikor a hatóságok azon dolgoztak, hogy felszámolják az AB-t, úgy, hogy annak vezető döntéshozatalban részvevő tagjait Amerika szerte különböző szigorított fegyházba szállítják, megnehezítve ezzel azok érintkezését. Mivel ekkortájt már az AB már igencsak meghatározó és ismert bandának számított mind a börtön falain belül, mind azon kívül, annak érdekében, hogy az üzleti tevékenységet folytatni tudják, illetve megmaradjon a börtönhierarchiában betöltött vezető szerep, szükség volt a taglétszám megduzzasztására, méghozzá úgy, hogy azok már ne feltétlenül a büntetőintézetekben, hanem sokkal inkább az utcán koncentrálódnak. Persze ettől függetlenül a banda a börtönökben jelentősebb számban képviselteti magát, éppen ezért a szakértők inkább börtönbandának sorolják be ezt is.

Az NLR kezdetben kevés taggal működött, így sokáig elkerülte a hatóságok figyelmét a jelentősége. A banda struktúrája három szintből tevődik össze: a csúcson a „senior”-ok találhatók, aki legalább 5 éve bandatagok és legalább 3 senior tag jóváhagyását adta a senior-nak való megválasztáshoz. Középen helyezkednek el az úgynevezett „junior”-ok, akik a szervezet katonái. A junior-ok foglalkoznak a *prospect*-ekkel (felvétel alatt álló, hűségüket bizonyítani próbáló tagok) is, viszont nincs önálló joguk bevenni őket a szervezetbe. A legalsó szint a „kids” (a katonákkal együtt tevékenykedő, már beavatott, de nem junior státuszú tagok). Ők főként más kisebb csoportokból kerülnek ki.³⁹ Manapság a NLR számos bűnözői tevékenységei közé tartozik a *rablás*, a *zsarolás*, a *kábítószer* előállítás és forgalmazása, a *gyilkosságok* és egyéb *erőszakos bűncselekmények*, a *gyűlölet-bűncselekmények* és a *prostitúció* is. Egyes becslések szerint jelenleg megközelítőleg 1000 tagja van Kalifornia, Arizona, Nevada, Utah, Oklahoma, Illinois és Florida államokban, de ez a szám manapság már biztosan téves, viszont pontos statisztikák nyilvános formában nem érhetők el. Az átlagéletkor a bandában a 18-30 év.

Az NLR kapcsán érdekességgént említhető, hogy a bandán belül az utóbbi években jelentős belső konfliktusokat okozott az, hogy vannak, akik a személyügyben a „white only” politikát követik, míg vannak, akik megtürik a latin és fehér-latin kevert,⁴⁰ de semmiképpen

³⁸ adl.org: Nazi Low Riders profile: <https://www.adl.org/resources/profiles/nazi-low-riders> (utolsó letöltés: 2019.08.29.)

³⁹ thoughtco.co: Nazi Low Riders: <https://www.thoughtco.com/the-nazi-low-riders-nlr-971951> (utolsó letöltés: 2019.08.29.)

⁴⁰ A bandán belüli meghatározónak számító fehér-latin kapcsolatra utal a banda nevében található „low rider” is. A low rider-ek, veterán autók, amelyeket némi átalakítás és felújítás után távirányított hidraulikával vagy pneumatikus felfüggesztéssel látnak el, így mutatós „show-elemként” képesek a padlólemezt a megszokottnál lejjebb, illetve feljebb emelni, illetve az első két tengely, vagy akár a négy kerék külön vezérelhető, így az autó akár „ugrálni” is képes. Ez a fajta jármű tipikusan a latin utcai bandákhoz kötődik, de gyökerei egészen az 1940-es évek Kaliforniájába nyúlnak vissza, az alsóbb társadalmi osztályba tartozó mexikói bevándorlókhoz, akik ezeket a járműveket részben politikai kinyilatkoztatásként használták a fehér amerikaiak megbélyegző kultúrája ellen.

sem afro-amerikai tagokat is (*half-white ancestry and no black ancestry policy*).⁴¹ Az utóbbi politika képezi az NLR alapját a kezdetektől.

Az FBI 2000-ben csak San Bernadino-ban 1500 tagot számlált a börtön falain belül, így a manapság akár több ezer tagról is beszélhetünk, vagyis az ABT és az AC mellett NLR talán a legjelentősebb fehér felsőbbrendű bűnözői csoport az Egyesült Államokban.

Public Enemy No 1.

A *Public Enemy Number One* vagy másként *PEN 1* (PENI; Első Számú Közellenség) az NLR-rel, és így az AB-val és az AC-val is szoros kapcsolatban álló börtön- és utcai banda. Eredetét a kaliforniai *Long Beach*-hez, az NLR-hez hasonlóan annak fegy- és javítóintézetéhez és az 1980-as évek végéhez kötik. Ma is *Kalifornia leghangsúlyosabb állam, de más környező államokban* is egyre jobban jelen vannak. A csoport skinhead-gyökerekkel bír, pontosabban alsó középosztályba osztályba tartozó fiatalok alapították, akik punk-koncerteken jöttek össze, nevét is egy ilyen zenekarnak, a *Rudimentary Peni*-nek köszönheti.⁴² Az örökölt börtönmentalitásnak köszönhetően szintén az Egyesült Államok egyik legerőszakosabb és leggyorsabban növekvő fehér felsőbbrendű utcai bandája. A 2000-es évek környékén körülbelül 100 tagot számlált csak Kalifornia szövetségi államban. A bűnözői profiljukat tekintve a már említett *metamfetamin-előállítás és kereskedelem (egyéb kábítószerekkel is)* a legfontosabb tevékenység, de kiemelkedően sok *fegyverrel elkövetett rablás és gyilkosság* kötődik hozzájuk. A metamfetaminnak nem csak előállítói, szintén jócskán aktív felhasználói maguk a tagok is. Az utcán és a börtönben egyaránt aktívak. Nem csak a rivális bandák a célpontjai, hanem hatósági személyek is. Az AB-től a banda tagjai utasításokat kaphatnak, így hasonlóan az NLR-hez, ez is egyfajta külső szatelliteszervezetként szolgál, amely kisegíti az elszigetelt AB-t a börtön falain belül és azon kívül. A szövetségi hatóságok több alkalommal bizonyítékokat találtak arra, hogy kapcsolatban állnak a *Hells Angels* és *Vagos M.C.*-vel is,⁴³ ami szintén jelzi a különböző kriminális szubkultúrák üzleti magasszintű, üzleti érdekből történő összefonódását, fegyver- és kábítószerkereskedelem kapcsán, hiszen ezen motoros bandákon keresztül képesek szállítani más államokba és a határon túl.

Az erőszak, a brutalitás nem csak a kívülállók felé, a bandán belül is jelentős volt, amit talán jól mutat, hogy 2004. áprilisában egy bandatag azt hitte egy másikról, hogy folyamatosan lopja a bevételt. Így elautózott vele egy házhoz, ahol több más bandatag várta őket, majd mikor beléptek szétverték a feltételezett tolvaj fejét egy kalapáccsal, majd leültek a holttest mellett kártyázni, mintha mi sem történt volna.⁴⁴

2018. januárjában a sacramentói szigorított fegyrintézetben fehér cellatársai meggyilkolták a PENI egyik alapító tagját, *Devlin „Gazoo” Stringfellow*-ot. A gyilkosság

⁴¹ U.o.

⁴² adl.com: Public Enemy Number One Profile: <https://www.adl.org/education/resources/profiles/public-enemy-number-one> (utolsó letöltés: 2019.08.29.)

⁴³ Két törvényen kívüli motoros banda, melyből az első nemzetközi hálózatot is fenntart, többek között Magyarországon is rendelkezik képvisellettal (úgynevezett Charter-rel) és bizonyíthatóan kapcsolatban áll a *Betyársereg* szélsőjobboldali szervezettel.

⁴⁴ caselaw.findlaw.com: People v. Johnson Case: <https://caselaw.findlaw.com/ca-supreme-court/1723571.html> (utolsó letöltés: 2019.08.29.)

indítéka jelenleg is ismeretlen, de valószínűsíthető, hogy az 1991. óta börtönbüntetését töltő Stringfellow együttműködött a hatóságokkal, súlyosan megsértve ezzel az AB érdekeit.⁴⁵

Egyéb fehér felsőbbrendű bűnözői csoportok

A jelentősebb szimbólumok részben már előkerült a „peckerwood” és „featherwood” kifejezés, mint egyfajta gúnyjelző a szélsőjobboldali személyekre, bandatagokra. Viszont ugyanezt a jelzőt használják gyűjtőfogalomként azokra a fehér felsőbbrendűséggel kapcsolatba hozható csoportosulásokra is, amik nem feltétlenül bírnak olyan nagy hírnévvel és szervezettel, mint az AB vagy a többi más eddig bemutatott banda és szintén nem feltétlenül a börtön falai közül indultak ki, helyel-közzel inkább lokális, gyorsan fluktuálódó csoportoknak mondhatók.

Ilyen említésre méltó csoportok például a *211 Crew* (211-es Legénység), az *Aryan Nations* (Árja Nemzetek), *Aryan Warriors* (Árja Harcosok), *White Aryan Resistance* (Fehér Árja Ellenállás), *Bonita Kings*, *HammerSkins*, *European Kindred* (Európai Vérrokonok), *Crazy White Boys* (Őrült Fehér Fiúk), *Dirty White Boys* (Mocskos Fehér Fiúk), *Imperial Beach Peckerwoods*, *Insane White Boys* (Őrült Fehér Fiúk), *La Mirada Punks*, *Long Beach Hardcore*, *South Bay Skinheads*, *South Side Los Angeles Death Squads* (Dél-Los Angeles-i Halálbrigádok), *United Aryan Brotherhood* (Egyesült Árja Testvériség), *Vicious Circle* (Ördögi Kör), *White Warriors* (Fehér Harcosok). Ezek között előfordul olyan, ami csak pár tucat tagot számlál, de olyan is, ami majdnem megközelíti az ezret. A tevékenység tekintetében ezekben az utcai bandákban is fontos szerepet játszik az ideológia, az idegengyűlölet, a fehér büszkeség, az erőszak és a kábítószer, ugyanakkor számos esetben fennállhat kisebb-nagyobb összefüggés az előzőekben bemutatott bandákkal is. Ami érdekesség, hogy ezek közül némelyik csoportot tevékenysége miatt gyakran hazai nevelésű terroristacsoportnak is be szokták sorolni.⁴⁶

A felsorolás kapcsán fontos kiemelni, hogy egyrészt a rendelkezésre álló információk hiányában nem teljes, másrészt ezek között vannak olyan csoportok, amelyek inkább, tradicionálisabban, „nemzetköziben” közelítik meg a szubkultúrát – mint például a skinhead-ek – de vannak olyanok is, amelyekben a zene, egy adott zenei stílus alakította csoporttá a rajongókat: a *Hardcore* és a *Punk* zenei stílusok nagyon komoly befolyással bírnak a szélsőjobboldali kultúrában. Viszont

Az ATF és a helyi hatóságok által végrehajtott rajtaütés közben lefoglalt fegyverek mellett gyakran házi készítésű robbanószerkezetek is előkerülnek

⁴⁵ actionnewsnow.com: White supremacist gang leader slain in California prison: <https://www.actionnewsnow.com/content/news/White-supremacist-gang-leader-slain-in-California-prison-469041483.html> (utolsó letöltés: 2019.08.29.)

⁴⁶ KONTOS, BROTHERTON, 2008. p. 253.

Fiatal amerikai szélsőjobboldali skinhead-ek társasági életének egy pillanatképe

egyik legfrekvenciáltabb régiója ezeknek a bandáknak egyértelműen *Kalifornia állam*, ahonnan az AB története is indul, illetve a *déli, volt konföderációs államok*, de az utóbbi időben Amerika-szerte egyre több helyen jelennek meg ezek, vagy más összefüggő csoportok a *Donald Trump* elnökre jellemző populista-bevándorlásellenes-szélsőjobboldali narratívának és az *alt-right mozgalmak* térnyerésének köszönhetően.

Összegzés

A fehér felsőbbrendű börtön- és utcai bandák kapcsán tehát megállapítható, hogy alapvetően az összefogás kényszere, a fehér elitáltak integrációja szülte őket a börtön falain belül, viszont paradox módon a börtön falain kívül sokszor rivalizálnak egymással, nem képesek az összefogásra, amelynek fő oka az üzleti tevékenység és az ideológia alapvető szembenállásában keresendő. Mindezek mellett, a szélsőjobboldal koherens fellépésének nehézségének jelensége egyébként meglehetősen gyakori manapság is a hasonló (politikai alapú) entitásoknál, vizsgáljunk bármilyen országot, akár hazánkat is. Az viszont egyértelműnek tekinthető, hogy jelenlegi, gyakran csak „populistaként” emlegetett nemzetközi politikai környezetösszességében egyértelműen kedvezett ezeknek a szervezeteknek is. A *Southern Poverty Law Center* és az *Anti-Defamation League*, a két legnagyobb amerikai szélsőjobboldalt és extrémizmust kutató szervezet is többször kiemelte, hogy az elmúlt pár évben drasztikusan nőtt ezen szervezetek tagszáma, illetve az elkövetett erőszakos gyűlöletbűncselekményeké is, ami bizonyíthatóan jelzi azt a fajta felbátorodást, amit ezen politikai narratívák idéznek elő. Ennek hatásait az elmúlt években Európai földön is lehetett érezni, főként Németországban.⁵⁰

⁴⁷ A skinhead eredeti gyökerei az 1960-as évek eleji Nagy-Britanniába, a *Mod*-stílushoz vezethetők vissza. Ekkor még a szélsőjobboldali elemeknek nyoma sem volt.

⁴⁸ *Skinheads Against Racial Prejudice* (Skinhead-ek a rasszista előítéletek ellen)

⁴⁹ splcenter.org: Racist Skinheads: Understanding the Threat: <https://www.splcenter.org/20120625/racist-skinheads-understanding-threat> (utolsó letöltés: 2019.08.29.)

⁵⁰ A szélsőjobboldali extrémizmus megfelelő kezelése az utóbbi időben bizonyíthatóan egyre hangsúlyosabb nemzetbiztonsági kérdés kontinensünkön, ugyanakkor a jelenleg fennálló körülmények miatt egyre több gondot is okoz a szolgálatoknak. Emlékeztet esetre volt például a 2018. augusztusi *chemnitz-i zavargás*, melynek következtében lemondásra kényszerült a német Szövetségi Alkotmányvédelmi Hivatal (BfV; Bundesamt für Verfassungsschutz) akkori vezetője, *Hans-Georg Maaßen*. Viszont azt, az őt az igazgatói székben váltó *Torsten Voß* is megjegyezte egy, a beiktatása után nem sokkal a Spiegel-nek adott interjújában, hogy egyre nehezebb a szélsőjobboldali személyek azonosítása, mert az eddigi élesebb határok az extrémisták és az állampolgárok között a közösségi médiának köszönhetően manapság nagyon könnyen összemosódnak. 2019. júniusában a probléma súlyosbodását jelző eset volt például *Walter Lübcke* CDU-s politikus otthonában való meggyilkolása, amelyet

Annak oka pedig, hogy a sorozaton belül ezen csoportok bemutatására esett elsőként a szerző választása, az, hogy egyrészt némi ízelítőt kapjon az olvasó az egyik legkülönlegesebb, szinte csak filmekből és a világhálóról ismert világból és megadja azt a „kellő alaphangulatot”, ami az Egyesült Államok szélsőjobboldali bűnszervezeteit övezi, illetve mert a fehér felsőbbrendű börtönbandák azok, amelyeknek nincs akkora jelentősége Európában, mint a tanulmány-sorozat többi részében megjelenő csoportosulásoknak, viszont ahhoz, hogy azok átfogóan vizsgálhatók legyenek, mindenképpen szükséges ismerni hozzájuk a kriminális szubkultúra ezen fajtáját is.

Ennek megfelelően tehát, európai szinten vizsgálva az eltérő történelmi, politikai, jogi, etnikai, kulturális és szociológiai és egyéb környezet miatt egyelőre kicsi az esélye annak, hogy hirtelen az AB-hoz hasonló, „keményvonalas” fehér felsőbbrendűséget hirdető börtön- és utcai bűnözői csoportok jönnek létre, mindazonáltal a globalizációs hatások miatt, valamint a jelenleg tapasztalható magasfokú individualizmus, dezorganizált társadalomszerkezet és az egyének alternatív közösségének keresése iránti növekvő igény miatt nem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy egyes ottani elemek esetlegesen áttétesen jelentkeznek a kontinensünkön,⁵¹ legyen szó akár a szervezeti struktúrákról, az egyedi ideológiai felfogásról, a kinézetről vagy konkrét elkövetői cselekvési magatartásokról, munkamódszerekről.⁵² Ezen áttétekre utaló, jóval kézzelfoghatóbb, a mindennapokban is előforduló jeleket a szerző a további öshonos amerikai szélsőjobboldali csoportok kapcsán fejt majd ki, ugyanis az elkövetkező részekben bemutatott csoportok, ideológiai felfogások közül az összes jelen van (többé-kevésbé) Európában, mindamellett, hogy egyes csoportok a világ szintjén is jelentőssé váltak az elmúlt 50 évben és ez a tendencia jelenleg is folyamatos növekedést mutat.

Irodalomjegyzék

- MICHAEL BENSON: Criminal Investigations: Organized Crime. Chelsea House Publishers, 2008.
- FEDERAL BUREAU OF INVESTIGATION: Aryan Brotherhood. Freedom of Information and Privacy Acts Section Sheet, Declassified File Nr. 183-7396, 2000.
- NATIONAL CRIMINAL JUSTICE REFERENCE SERVICE: Prison Gangs in the Community: A Briefing Document for the Board of Corrections, 1979.
- SOUTHERN POVERTY LAW CENTER: Aryan Prison Gangs - Intelligence Report (Special Issue). SPLC, 2014.
- LOUIS KONTOS, DAVID C. BROTHERTON: Encyclopedia of Gangs. Greenwood Press, 2008.

ugyancsak egy régóta a szolgálatok által megfigyelt szélsőjobboldali személy követett el. Torsten Voß interjúja itt olvasható eredeti formájában: <https://www.spiegel.de/politik/deutschland/extremismus-hamburger-verfassungsschutz-warnt-vor-entgrenzung-a-1269979.html> (utolsó letöltés: 2019.08.29.)

⁵¹ A 20. század végén főként a globalizáció strukturális kényszereinek és tömegkommunikációnak köszönhetően a kriminológiában csak „Amerikai típusként” bandajelenség első jelei már egyértelműen megjelentek Európában is. A témáról részletesebben: BORBÍRÓ ANDREA, GÖNCZÖL KATALIN, KEREZSI KLÁRA, LÉVAY MIKLÓS: Kriminológia, Wolters Kluwer, 2016.

⁵² Az áttétekről, az alternatív közösségek iránti igényről, illetve a szélsőjobboldali kultúra „elkommercializálódásáról” már jeleleg is lehet olvasni CYNTHIA MILLER-IDRISS: The Extreme Gone Mainstream – Commercialization and Far Right Youth Culture In Germany című könyvében, amely 2018-ban jelent meg.

- ANTI DEFAMATION LEAGUE: Bigots on Bikes: The Growing Link Between White Supremacist and Biker Gangs. ADL, 2011.
- MARY E. (BETH) PELZ, JAMES W. MARQUART, TERRY PELZ: Right – Wing Extremism in the Texas Prisons: The Rise and Fall of the Aryan Brotherhood of Texas. The Prison Journal, Fall 1991.
- TEXAS DEPARTMENT OF PUBLIC SAFETY: Texas Gang Threat Assesment 2018. (Unclassified). Intelligence & Counterterrorism Division, Texas Department of Public Safety, 2018.
- US DISTRICT COURT, EASTERN DISTRICT OF MISSOURI, EASTERN DIVISION: Indictment No. 4:18CR00899 RLW/PLC: General Allegations The Racketeering Enterprise: The Aryan Circle. Filed: October 31, 2018.
- BORBÍRÓ ANDREA, GÖNCZÖL KATALIN, KEREZSI KLÁRA, LÉVAY MIKLÓS: Kriminológia. Wolters Kluwer, Budapest, 2016.
- CYNTHIA MILLER-IDRISS: The Extreme Gone Mainstream – Commercialization and Far Right Youth Culture In Germany. Princeton University Press, 2018.

Internetes források:

- splcenter.org: Aryan Brotherhood: <https://www.splcenter.org/fighting-hate/extremist-files/group/aryan-brotherhood> (utolsó letöltés: 2019.08.29.)
- mercurynews.com: Former Aryan Brotherhood member, highest ever to drop out, recommended for parole: <https://www.mercurynews.com/2019/05/21/ex-aryan-brotherhood-member-highest-ever-to-drop-out-recommended-for-parole/> (utolsó letöltés: 2019.08.29.)
- splcenter.org: Massive California police raid reveals how white supremacists are making bid to control metamphetamine distribution: <https://www.splcenter.org/fighting-hate/intelligence-report/2001/lapd-covert-operation-breaks-drug-gang-linked-white-supremacists> (utolsó letöltés: 2019.08.29.)
- independent.co.uk: Family from hell: the rise of Aryan Brotherhood <https://www.independent.co.uk/news/world/americas/family-from-hell-the-rise-of-the-aryan-brotherhood-8563520.html> (utolsó letöltés: 2019.08.29.)
- eastbaytimes.com: Witness: Aryan Brotherhood plotted to avenge Gotti attack: <https://www.eastbaytimes.com/2006/04/15/witness-aryan-brotherhood-plotted-to-avenge-gotti-attack/> (utolsó letöltés: 2019.08.29.)
- dailymail.co.uk: Female prosecutor, 42, works under armed guard at Texas courthouse after fears that her boss, his wife and colleague were shot dead 'in an Aryan Brotherhood vendetta': <https://www.dailymail.co.uk/news/article-2303181/Mike-McLelland-murder-case-Female-prosecutor-42-works-armed-guard-Texas-courthouse.html> (utolsó letöltés: 2019.08.29.)

- cncpunishment.com: Curtis F. Price: <http://www.cncpunishment.com/forums/showthread.php?867-Curtis-Floyd-Price-California-Death-Row>
(utolsó letöltés: 2019.08.29.)
- casetext.com: Ruiz v. Estelle case: <https://casetext.com/case/ruiz-v-estelle-7>
(utolsó letöltés: 2019.08.29.)
- splcenter.org: Aryan Brotherhood of Texas: <https://www.splcenter.org/fighting-hate/extremist-files/group/aryan-brotherhood-texas>
(utolsó letöltés: 2019.08.29.)
- atf.gov: Shutting Down the Aryan Brotherhood: <https://www.atf.gov/news/shutting-down-aryan-brotherhood-texas>
(utolsó letöltés: 2019.08.29.)
- dallasnews.com: Aryan leader 'Texas Mike' gets life in prison for power-drill torture killing over \$600 debt: <https://www.dallasnews.com/news/courts/2018/06/08/aryan-leader-texas-mike-gets-life-in-prison-for-power-drill-torture-killing-over-600-debt/>
(utolsó letöltés: 2019.08.29.)
- adl.org: Nazi Low Riders profile: <https://www.adl.org/resources/profiles/nazi-low-riders>
(utolsó letöltés: 2019.08.29.)
- thoughtco.co: Nazi Low Riders: <https://www.thoughtco.com/the-nazi-low-riders-nlr-971951>
(utolsó letöltés: 2019.08.29.)
- adl.com: Public Enemy Number One Profile: <https://www.adl.org/education/resources/profiles/public-enemy-number-one>
(utolsó letöltés: 2019.08.29.)
- caselaw.findlaw.com: People v. Johnson Case: <https://caselaw.findlaw.com/ca-supreme-court/1723571.html>
(utolsó letöltés: 2019.08.29.)
- actionnewsnow.com: White supremacist gang leader slain in California prison: <https://www.actionnewsnow.com/content/news/White-supremacist-gang-leader-slain-in-California-prison-469041483.html>
(utolsó letöltés: 2019.08.29.)
- splcenter.org: Racist Skinheads: Understanding the Threat: <https://www.splcenter.org/20120625/racist-skinheads-understanding-threat>
(utolsó letöltés: 2019.08.29.)
- spiegel.de: Rechtsextremismus: „Eine der größten Bedrohungen überhaupt“: <https://www.spiegel.de/politik/deutschland/extremismus-hamburger-verfassungsschutz-warnt-vor-entgrenzung-a-1269979.html>
(utolsó letöltés: 2019.08.29.)

A tanulmányban szereplő képek forrása: www.google.com

Absztrakt: az Amerikai Egyesült Államok történelmének, etnikai összetételének, egyedi alkotmányának és jogrendszerének, a széleskörű pluralizmusnak, a vallási- és egyházalapítási szabadságnak és az állampolgárok fegyverekhez való viszonyának köszönhetően, az elmúlt évtizedek (és évszázadok) során meglehetősen sajátos, esetenként rendkívül magas nemzetbiztonsági fenyegetést jelentő szélsőjobboldali kultúrát „termelt” ki: a büntetőintézetekben és az utcákon egyaránt aktív fehér felsőbbrendű bűnözői bandáktól kezdve, a hírhedt fajvédő csoporton, a Klu Klux Klánon, az önszerveződő államellenes fegyveres milíciákon vagy a keresztény-identitás által befolyásolt, rasszista pseudo-keresztény vallási szektákon át, egészen a világszerte jól ismert és kiterjedt, törvényt kívüli motoros bandákig. Ezeket a csoportokat, bár tevékenységük, bűnözői és ideológiai profiljuk szerint látszólag különböznek, a háttérben számtalan kapcsolat és közös érdek fűzi össze, ráadásul az elmúlt évek kedvező politikai környezetének köszönhetően sokuk „felvirágzásnak” indult. Ezen ötrészes sorozat jelen részében a szerző a fehér felsőbbrendű börtön/utcai bandákat vizsgálja meg közelebbről, különös tekintettel az Árja Testvériségre és a vele összefüggő legfontosabb csoportokra.

Kulcsszavak: szélsőjobboldali extrémizmus, fehér felsőbbrendűség, szervezett bűnözés, börtönbanda, Egyesült Államok

Abstract: due to its history, ethnic composition, unique constitution and legal system, extensive pluralism, the constitutional freedom to create, or establish an individual religion, or church, and the sensitive relation of the citizens to weapons, United States of America has „produced” remarkably characteristic far-right extremist culture over the past decades (and centuries), which have been occasionally posing a (very) serious national security threat: from the white supremacist prison gangs, which are active both in penalty institutes and in the streets, through the widely known racist group, the Klu Klux Klan (KKK), the self-organised, weaponized, anti-state militias or the christian-identity influenced, racist pseudo-religion sects and cults, up to the nowadays worldwide well-organised and well-known criminal groups, the outlaw motorcycle gangs (OMG). Although according to their activity, criminal and ideological profile, these groups seem to differ, but in the background they have numerous strong links and shared interests, and furthermore, due to the favourable political environment of recent years, many of these have started to recover and grow. In this part of the five-part series, the author introduces the white supremacist prison/street gangs, especially the Aryan Brotherhood and its related major crime groups.

Keywords: far-right extremism, white supremacy, organised crime, prison gang, United States